

Universell grammatik och vuxna andraspråksinlärare

Abstract

Denna uppsats ger en redogörelse för den forskning som stödjer ståndpunkten att UG inte är tillgänglig eller relevant när man lär sig ett andraspråk i vuxenålder. Uppsatsens teoretiska underlag grundas på *the no-access view*, som argumenterar att UG inte alls är tillgänglig för den vuxne L2-inläraren. I uppsatsens andra del förklaras UG och dess centrala koncept (*poverty of the stimulus*, *principer* och *parametrar*). *The no-access view* och *the critical period hypothesis* sammanfattas också för att senare diskuteras i förhållande till UG och vuxna L2-inlärare i uppsatsens tredje del. Uppsatsens tredje del diskuterar alla de 4 förutnämnda koncepten (*poverty of the stimulus*, *principer*, *parametrar* och *the critical period hypothesis*) utifrån *the no-access view's* teoretiska ståndpunkt. Diskussionens resultat visar att det finns substantiellt bevis och starka teoretiska iakttagelser som styrker *the no-access view's* validitet.

Nyckelord: Universell grammatik, UG, the no-access view, SLA, andraspråksinlärning

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Problemformulering & syfte.....	5
1.2	Teori.....	6
1.3	Metod.....	7
2	Teorin om Universell Grammatik	9
2.1	Universell Grammatik	9
2.1.1	Poverty of the Stimulus	10
2.1.2	Principer.....	11
2.1.3	Parametrar.....	12
2.2	The No-Access View.....	15
2.3	The Critical Period Hypothesis.....	17
3	Diskussion	20
3.1	Poverty of the Stimulus	20
3.2	Principer.....	22
3.3	Parametrar.....	26
3.4	The Critical Period Hypothesis.....	28
4	Slutsats	32
	Referenser	35

1 Inledning

När ett barn säger mamma eller pappa för första gången har barnet tagit det första steget mot språkinläring. När barnet blir äldre lär sig barnet nya ord och uttryck och sätter eventuellt ihop dessa för att forma sammanhängande meningar. Inom bara några korta år har barnet tillägnat sig ett språk som är både grammatiskt korrekt och syntaktiskt komplext. Vad som är häpnadsväckande är att barnet har lärt sig allt detta utan att känna till språkets formella grammatiska och syntaktiska regler. Vad kan förklara detta?

Noam Chomsky, förmodligen världens främsta lingvist, har varit den främste förespråkaren av en teoretisk synpunkt som förklarar varför vi som barn instinktivt kan veta vad som är grammatiskt korrekt trots okunskap om språkets formella grammatiska och syntaktiska regler. Denna teori om en medfödd grammatik kallas Universell Grammatik (UG), och dess huvudanspråk är så här: ”all human beings inherit a universal set of *principles* and *parameters* which control the shape human languages can take, and which are what make human languages similar to one another” (Mitchell & Myles 1998: 43). Det spelar ingen roll om man är född i Kina eller Sverige. Enligt Chomsky är dessa principer och parametrar medfödda och universella för alla människor. För Chomsky är språket inte något barnet ”lär” sig – den universella grammatiken finns där från början, och med endast lite inflöde som triggar igång den medfödda språkinlärningsmekanism utvecklas språket automatiskt, utan ansträngning och alltid med perfekt resultat (Abrahamsson 2009: 152). Denna låter som en rimlig förklaring, och mycket av det som ingår i UG är både intressant och relevant när det gäller språkinläring i barnaåldern. UG är ett viktigt teoretiskt verktyg som kan hjälpa oss till att förstå hur vi tillägnar oss ett språk när vi är antingen för unga eller okunniga att veta vad det är som utgör ett logiskt och koherent språk. Trots detta, blir det mer och mer osannolikt att många av oss skulle sluta lära oss nya språk när vi blir äldre och lämnar barnaåldern. I vår globaliserade värld är det viktigare än någonsin att vara två- eller även trespråkig. Det finns oräkneliga

människor världen över som lärt sig ett andraspråk i vuxenåldern, med blandade resultat. Vad händer med den universella grammatiken då?

1.1 Problemformulering & syfte

Många språkvetare tror att UG och dess principer är mest relevanta när det gäller förstaspråksinlärning. Denna synpunkt beror på att Chomsky har utvecklat teorin om UG mestadels med tanke på förstaspråket, och om lingvister och forskare fokuserade på Chomskys ursprungliga avsikter skulle det inte vara lika mycket kontroverser kring ämnet. Det finns en hel del språkvetare som argumenterar för eller emot själva teorin om UG, men det är inte min avsikt med denna uppsats. När det gäller förstaspråksinlärning tror jag att UG kan bidra mycket till debatten om hur vi tillägnar oss språk i barnåldern trots en brist på förståelse för språkets formella grammatiska och syntaktiska regler. Jag vill inte heller diskutera vilken roll UG spelar för dem som lär sig ett andraspråk (L2) i barnåldern.

Det som jag hittar problematiskt är när vissa språkvetare säger att UG:s teoretiska koncept kan appliceras på folk som lär sig ett andraspråk i vuxenålder. Jag är själv en person som lärt mig ett andraspråk (svenska) i vuxen ålder, och under min egen inlärningsprocess kändes det som om jag inte hade tillgång till UG. Tvärt emot verkade det som om jag behövde lära mig allt på nytt, vilket strider emot UG:s anspråk att språkinlärningsprocessen är en process där man bara måste ”fylla i luckorna” av den medfödda språkliga kompetensen. Det fanns knappt luckor att fylla i eftersom så mycket av det nya språket var olikt från det jag kände till. Men jag kan inte bara basera uppsatsens teoretiska ståndpunkt utifrån mina egna erfarenheter och åsikter. Lyckligtvis finns det en hel del litteratur, forskning och studier som stödjer ståndpunkten att UG inte längre är tillgänglig eller ens relevant när man lär sig ett andraspråk i vuxenålder. Följaktligen blir uppsatsens syfte att ge en redogörelse för den forskning som stödjer ståndpunkten att UG inte är tillgänglig eller relevant när man lär sig ett andraspråk i vuxenålder.

1.2 Teori

Det finns fortfarande inte någon rådande konsensus i fråga om UG och dess tillgänglighet för vuxna L2-inlärare. Det har uppstått så mycket debatt kring UG och dess förhållande till vuxna L2-inlärare att fyra olika teoretiska perspektiv har utvecklats för att förklara UG:s roll i den vuxnes L2-språkinlärningsprocess. Uppsatsens teoretiska ståndpunkt ska grunda sig på bara en av dessa teorier. Jag har valt att koncentrera mig på *the no-access view* därför att det är den teori som bäst återspeglar mina egna erfarenheter som vuxen andraspråksinlärare. Att grundligt förklara och diskutera de andra tre teoretiska perspektiven i denna uppsats skulle bli alltför omfattande, och pga. detta är det bäst att bara diskutera en enda teori. Det är en fråga om kvalitet eller kvantitet, och jag tror att uppsatsens kvalitet blir betydligt högre om jag bara diskuterar *the no-access view*. Just därför är det viktigt att kortfattat lista de andra tre teorierna som inte ska användas i uppsatsen så att läsaren är medveten om att det finns andra perspektiv förutom det som används i denna uppsats. Enligt Abrahamsson (s. 168-169) och många andra källor är dessa tre perspektiv:

1. *The full access view* – Den vuxne-L2 inläraren, precis som det lilla barnet, har full tillgång till UG.
2. *The partial access view* – De universella principerna fortfarande finns tillgängliga hos den vuxne L2-inläraren, men de öppna principerna, dvs. parametrarna, *inte* kan ställas om.
3. *The dual access view* – UG finns visserligen kvar och opererar, men den vuxnes fullt utvecklade kognitiva system tar automatiskt över inlärningsuppgiften.

Jag håller inte med de ovanstående tre teoretiska perspektiven och motiveringarna till min ståndpunkt tydliggöras under uppsatsens gång. Därför ska jag basera uppsatsens teoretiska ståndpunkt på vad som kallas *the no-access view* (också kallas *the no-transfer view*). Enligt denna teori/hypotes är UG inte alls tillgänglig för den vuxne L2-inläraren. Enligt *the no-access view* ”UG is not involved in L2 acquisition; it atrophies with age, and L2 learners have to resort to more general problem-solving skills” (Mitchell & Myles 1998: 61). Det är viktigt att notera att

the no-access view inte säger att själva teorin om UG inte är en rimlig hypotes för L1-inläring, utan snarare att UG inte längre spelar en roll i vuxen L2-inläring. Denna teori stödjer min synpunkt att UG inte längre är relevant för vuxna L2-inlärare. *The no-access view* argumenterar att ”de medfödda universella principerna opererar inte längre, och inte heller kan parametrarna ställas om” (Abrahamsson 2009: 169). Detta betyder inte att vuxna L2-inlärare inte kan lära sig och behärska ett andraspråk på en avancerad nivå, utan snarare att de måste hitta andra tillvägagångssätt att lära sig eftersom de inte längre kan lita på UG att hjälpa dem. Det blir också sannolikt att vägen till en hög grad av språklig kompetens blir betydligt svårare och tar en längre tid. ”Istället tänker man sig att ett andraspråk lärs in genom det allmänna kognitiva systemet, utan hjälp av UG” (ibid). Vidare utveckling av *the no-access view* och dess förvecklingar ska utvecklas och vävas in genom uppsatsen. Men det är ändå viktigt att ha i åtanke att det är *the no-access view* och dess ståndpunkt mot UG som ska fungera som uppsatsens teoretiska underlag.

1.3 Metod

Denna uppsats vill ge en sammanfattning av den forskning som stödjer synpunkten att UG inte längre är tillgänglig eller relevant för vuxna L2-inlärare. För att övertyga läsaren att så är fallet har jag valt att disponera uppsatsen på följande sätt:

Först ska jag diskutera vad UG är för något. Man kan naturligtvis inte ställa upp ett argument emot UG:s förhållande till vuxna L2-inlärare utan att grundligt beskriva själva teorin om UG. UG-koncept som *the poverty of the stimulus*, *principer* och *parametrar* (bland annat) ska diskuteras för att senare tas upp i förhållande till vuxna L2-inlärare. Därefter ska jag diskutera *the no-access view* på ett mer grundligt sätt så att läsaren har en komplett förståelse för vad teorin innebär. Andra L2-inlärningsbegrepp som den kritiska perioden för andraspråksinläring ska också diskuteras i förhållande till UG.

I uppsatsens tredje analytiska del ska jag då ställa *the no-access view*'s koncept emot teorier som säger att UG är mer eller mindre tillgänglig för vuxna L2-

inlärare. Detta blir lättast att utföra genom att gå genom UG:s centrala koncept punkt för punkt. *The poverty of the stimulus*, *principer* och *parametrar* diskuteras i direkt förhållande till *the no-access view*. *The critical period hypothesis* diskuteras också i förhållande till vuxna L2-inlärare och *the no-access view*. Detta tillvägagångssätt tillåter mig att disponera uppsatsen på ett logiskt sätt och ger mig möjligheten att diskutera *the no-access view's* hypotes i förhållande till specifika UG koncept och begrepp när det gäller vuxna L2-inlärare. Jag ska även hänvisa till tidigare studier inom detta ämnesområde för att stödja *the no-access view's* ståndpunkt. Slutligen ska jag sammanfatta det som jag har kommit fram till i uppsatsen för att dra några övertygande slutsatser.

2 Teorin om Universell Grammatik

The only language men ever speak perfectly is the one they learn in babyhood, when no one can teach them anything!

– Maria Montessori, italiensk pedagog, *The Absorbent Mind* (i Paradowski 2008)

Ett enkelt citat som ändå säger så mycket. Vi kan tillägna oss ett mer eller mindre perfekt språk i barnåldern trots våra utvecklade kognitiva färdigheter och allmänna okunnighet om språkets nyanser. Noam Chomsky har utvecklat en teori om universell grammatik för att förklara detta fenomen. UG och dess teoretiska koncept förklaras mer grundligt i det följande avsnittet så att läsaren ska ha en bättre förståelse av UG när den appliceras på dem som lär sig ett andraspråk i vuxenålder i uppsatsens tredje del. *The no-access view* ska också förklaras i förhållande till UG, vilket är viktigt eftersom det är *the no-access view's* ståndpunkt som utgör uppsatsens teoretiska underlag. *The critical period hypothesis (CPH)* ska också förklaras i förhållande till UG och *the no-access view* därför att *CPH:s* trovärdighet är högst relevant i fråga om UG:s tillgänglighet och relevans för dem som lär sig ett andraspråk i vuxenålder.

2.1 Universell Grammatik

Om man vill gräva väldigt djupt kan Chomskys teori om universell grammatik vara oerhört komplex och överväldigande. Själva UG innehåller så många nyanser att hela böcker har skrivits om den. Enkelt sagt är UG ”en teori över den infödda talarens språkliga kompetens (*ej* performans) samt över hur barnet utvecklar denna” (Abrahamsson 2009: 152). Enligt Abrahamsson är UG inte intresserad av psyko- eller sociolingvistiska faktorer eller hur språket kognitivt är organiserat. Åsidosättandet av de ovanstående faktorerna (och andra) är en av UG:s

svagpunkter, men eftersom jag vill fokusera på själva teorin om UG och dess relevans för vuxna L2-inlärare ska jag inte ta upp sådana faktorer på ett direkt sätt.

Tvärt emot, ligger UG fokuset på andra faktorer. Det finns några fundamentala punkter som man bör fokusera på när UG diskuteras. Den första, och kanske allra viktigaste, är att vi är födda med någonting som kallas universell grammatik. Enligt Chomsky, stämmer detta eftersom "without a set of innate principles it would not be possible for a child to learn the grammar of his mother tongue. This is because the data available from the input are insufficient to enable the child to discover certain rules" (Ellis 1985: 192). När ett barn börjar tillägna sig – och *inte* formellt lära sig – ett språk finns det för många motstridiga och avbrutna signaler i barnets omgivning för att ge barnet möjligheten att bilda vad som kan uppfattas som ett syntaktiskt och grammatiskt komplext språk. Följaktligen måste det finnas någonting annat som kan förklara barnets språkliga utveckling, och det är UG. Ett annat sätt att beskriva denna instinktiva språkliga förmåga är genom ett teoretiskt koncept som kallas *poverty of the stimulus*, som ska förklaras inom kort.

Det är också viktigt att notera att "UG theory holds that the speaker knows a set of principles that apply to all languages, and parameters that vary within clearly defined limits from one language to another" (Cook 1988: 1). Det är dessa två koncept – principer och parametrar – som också ska förklaras nedan för att senare diskuteras i förhållande till vuxna andraspråksinlärare. En grundlig förståelse av dessa två koncept är viktig inom uppsatsens analytiska ram därför att enligt UG "acquiring language means learning how these principles apply to a particular language and which value is appropriate for each parameter" (ibid: 2). Överförs UG:s principer och parametrar till vuxna L2-inlärare? Är de ens tillgängliga efter att vi har lämnat barnåldern? Dessa är bara några frågor som ska granskas närmare i uppsatsens tredje del.

2.1.1 Poverty of the Stimulus

Ett argument som fungerar som UG:s empiriska underlag är någonting som kallas *poverty of the stimulus*. Själva argumentet är ganska rättframt och handlar om någonting som heter lingvistisk nativism. Teorin om lingvistisk nativism är

densamma som teorin om UG, alltså att vissa komponenter i språket är medfödda. Argumentet *poverty of the stimulus* gör anspråk på att ”during the language acquisition process, children often come to know things about the language they are acquiring despite not having crucial evidence that shows those things to be true of the language” (Pullum & Scholz 2002: 2). Som skrivits tidigare när ett barn börjar tillägna sig ett språk finns det för många motstridiga och avbrutna signaler i barnets omgivning för att ge barnet möjligheten att bilda vad som kan uppfattas som ett syntaktiskt och grammatiskt komplext språk. Trots detta lyckas barnet att ”skapa det avancerade, systematiska och välorganiserade system som ju faktiskt blir resultatet, nämligen en perfekt underliggande representation av modersmålet” (Abrahamsson 2009: 154). Den medfödda UG:n som Chomsky säger alla människor har kan hjälpa barnet till att övervinna detta *poverty of the stimulus*. Om UG fortfarande var tillgänglig för dem som lär sig ett andraspråk i vuxen ålder kunde den vuxne ha stor nytta av denna lingvistiska nativism för att övervinna svårigheterna som uppstår när man lär sig ett andraspråk. Men många språkvetare tror att UG inte är tillgänglig för vuxna L2-inlärare och kan därför inte användas delvis pga. ”the poverty of the stimulus argument has no force in relation to constructing a theory of SLA (L2-inläring) since the L2 learner already has a representational system in place” (Jordan 2004: 255). Det finns ingen direkt *poverty of the stimulus* eftersom vuxen redan har sitt förstaspråk och andra representationssystem som referenspunkt. Denna problematik ska utvecklas senare.

2.1.2 Principer

Principer, till skillnad från parametrar, ses som gemensamma för alla världens språk. ”UG omfattar de grundläggande principerna för hur språk byggs upp; dvs regler för hur ord, fraser och satser får vara uppbyggda” (Delsing 1999). Principer är viktiga eftersom de ”constrain the options from which a child must choose when learning his mother tongue” (Ellis 1985: 194). Det finns olika språkliga principer; t.ex. måste en sats alltid ha ett subjekt, även om det inte är explicit. En av de mest välkända principerna är nog *structure-dependency* (*strukturberoende*).

Enligt denna princip "language is organized in such a way that it crucially depends on the structural relationships between elements in a sentence (such as words, morphemes, etc.)" (Mitchell & Myles 1998: 49). "Denna princip innebär i korthet att grammatiska regler opererar på hierarkiska strukturer, inte på linjära sekvenser av ord" (Abrahamsson 2009: 157). Enligt UG föddes vi med en instinktiv förståelse för hur individuella ord ska ordnas och böjas för att forma koherenta och syntaktiska komplexa och korrekta meningar. På något sätt vet vi hur att uttrycka oss själva korrekt och vilken roll vissa satsdelar spelar i olika satstyper utan att formellt känna till själva grammatiska reglerna som vi använder. Hur annars kunde ett barn instinktivt veta att satsen "hunden den stora var är?" var fel även om satsen innehöll alla de nödvändiga satsdelarna, fastän på fel plats? "The UG theory claims that such principles are inherently impossible to learn [som barn]; if not learnt, they must be part of the human mind" (Cook 2000: 6). Denna iakttagelse är intressant och kan förklara mycket i fråga om ett barns språkinläring, men när samma princip appliceras på de som lär sig ett andraspråk i vuxenålder kan det bli intressant att se om den fortfarande kan användas. Om inte, kan det möjligtvis betyda att UG inte längre är tillgänglig för vuxna L2-inlärare.

2.1.3 Parametrar

Principer som *strukturberoende* kan ses som gemensamma för alla världens språk därför att ett språk ju måste innehålla någon slags logisk struktur för att skapa betydelse. Trots detta finns det ändå många andra regler som varierar mellan olika språk. Dessa språkspecifika grammatiska regler kallas parametrar. Enligt UG "the variation between languages is simply what is left open after the invariant principles of UG have outlined the basic frameworks of natural languages (Clahsen & Muysken 1989: 24). Resonemanget innebär alltså att vi behöver språkliga parametrar för att fylla i luckorna. Om det inte fanns parametrar "all languages would work in the same way, which is obviously not the case" (Mitchell & Myles 1998: 51). Ibland kallas parametrar *öppna principer*, eftersom "parametrar har två eller flera värdealternativ, men är i UG:s initiala skede

nollställda, och barnets uppgift är här att utifrån ytterst lite språklig evidens i inflödet ta ställning till vilket värde parametrarna har i L1” (Abrahamsson 2009: 162). Enklare sagt är principer någorlunda fasta (t.ex. måste *strukturberoende* fungera på ett visst sätt), medan parametrar är principer med en inbyggd variation.

Ett bra exempel på detta är svenskans V2-regel där det finita verbet kommer som andra led i påståendesatser. Ett barn som tillägnar sig svenska kan denna regel och ordföljden i övrigt utan någon större ansträngning. Barnet kan *V2-parametern* i förhållande till andra satsdelar nästan omedvetet. Detta beror delvis på att ”en parameter består ofta av flera språkliga fenomen som hör samman” (Norrby & Håkansson 2007: 74). ”Språk kan t.ex. variera med avseende objekts placering i förhållande till infinit verb, eller possessivattributets placering i förhållande till nominalet” (Delsing 1999). V2-regeln beror inte på ett enda ord eller fras, utan snarare på hur olika parametrar i en och samma sats fungerar ihop för att skapa en viss satstyp. Hela det språkliga systemet kan ses som komplext utifrån en grammatisk, syntaktisk och lexikalisk synpunkt, men barnet kan ändå integrera alla dessa olika parametrar för att uttrycka sig på ett logiskt och grammatiskt korrekt sätt.

Ett annat exempel är hur UG tillåter barnet att instinktivt förstå hur den s.k. *huvudordsparametern* (eller *head parameter*) fungerar. ”This particular parameter specifies the position of the head in relation to its complement(s) within phrases for different languages” (Mitchell & Myles 1998: 51). Enligt denna parameter ”each phrase has a central element, called a *head*; in the case of a Noun-phrase, the head is a noun, in the case of a Verb-phrase it is the verb, in the case of a Prepositional phrase, it is the preposition, and so on” (Mitchell & Myles 1998: 51). *Huvudordsparametern* innebär att “varje frastyp innehåller dels ett huvudord (eller frashuvud) och ett (ibland valfritt) komplement” (Abrahamsson 2009: 163). Svenska är ett huvudord först-språk eftersom frashuvudet alltid kommer före komplementet.

Man kan kombinera olika parametrar för att skapa avancerade fraser och satstyper. T.ex. kan vi observera hur *huvudordsparametern* fungerar i förhållande till *V2-parametern* (där det finita, tempusböjda verbet står på andra plats i en huvudsats) i en huvudsats som börjar med en nominalfras. Denna särskilda sats hittas i (Abrahamsson 2009: 163):

(a) NP		(b) VP		(c) PP
N	PP	V	NP	P NP
flickan	med tofsarna	kysser	grodan	på munnen
Subjekt		Verb	Objekt	

Ovanför ser vi hur en vanlig sats består av flera frastyper som innehåller dels ett huvudord (eller frashuvud) och ett (ibland valfritt) komplement. Detta exempel visar tydligt hur *huvudordsparametern* fungerar i enstaka frastyper. Satsens olika fraser kombineras enligt svenskans SVO ordföljd (subjekt-predikatsverb-objekt). Om vi betraktar den ovanstående satsen som en påståendesats, kan vi också observera hur barnet använder svenskans *V2-parameter* tillsammans med *huvudordsparametern*. Svenska är ett huvudord först-språk (andraspråk kan t.ex. vara huvudord sist-språk), och barnet vet hur att formulera en sats och applicera *V2-parametern* enligt svenskans huvudord först-parameter. I denna sats har barnet skapade en verbfras med *kysser* som huvudord och *grodan* som komplement och har också lyckas sätta ”den s.k. V2-parametern och klarar därmed tre fenomen på en gång: 1) att placera negationen [om det finns] efter verbet, 2) att använda finita verb och 3) att placera verbet på andra plats i satsen” (Norrby & Håkansson 2007: 74). Som skrivits tidigare består en parameter av flera språkliga fenomen som hör samman, och detta blir lite lättare att förstå efter vi har tittat på detta exempel.

Det finns ju många andra exemplar på olika parametrar, men att ha en förståelse för hur de fungerar (t.ex. *huvudordsparametern*) och appliceras är viktigt i uppsatsens kontext. Om man hade tillgång till UG i vuxenålder skulle det vara mycket lättare att ställa om förstaspråkets parametrar. Då kunde vi lita på den medfödda grammatiken att omställa L1-språkets parametrar till L2-språkets. Men det är ofta inte så enkelt, särskilt om man har ett modersmål med parametrar som inte alls liknar dem i andraspråket. Den uppenbara problematiken som uppstår med omställning av parametrar när man lär sig ett andraspråk i vuxen ålder ska diskuteras senare i uppsatsen.

2.2 The No-Access View

Som skrivits tidigare, är *the no-access view's* teoretiska ståndpunkt att UG och dess medfödda kunskap inte alls är tillgängliga för den vuxne L2-inläraren. Som följd måste den vuxne L2-inläraren hitta något annat tillvägagångssätt för att lära sig. Enligt *the no-access view* ”the contrast between L1 and L2 development is real and fundamental, but due to the fact that UG is operant as a learning device in L1, but not L2 acquisition” (Clahsen & Muysken 1989: 2). Denna hypotes tror att “L2 learning might be entirely distinct from L1 learning in making no use of UG; a second language can [t.ex.] be learnt from a grammar book or by sheer imitation” (Cook 2000: 183). *The no-access view's* ståndpunkt kan lättast visas med hjälp av en enkel figur:

Figuren vill visa att det inte finns något direkt samband mellan UG och vuxen L2-inlärning. Enligt denna teori är L2-inlärningsprocessen parallell med L1-inlärning, fast utan något samband till UG. Dvs. språkinlärarna lär sig på olika sätt. Den unga L1-inläraren använder UG:s medfödda principer och parametrar för att tillägna sig språket, medan L2-inläraren använder andra inlärningsstrategier. De är två olika processer och ska behandlas som sådana. ”Clahsen & Muysken (1989), to whom this position is frequently attributed, rather seem to be saying that L2 learners do make use of abstract grammatical categories and relations, although they also develop ”rules” which do not conform to principles of UG” (Meisel 1998: 1). Vid vuxen ålder har man fullt utvecklat sina kognitiva färdigheter, och dessa färdigheter kan användas istället för den UG:n som man använde som barn för att tillägna och lära sig förstaspråket. Dessa ”regler” är inte alltid lika effektiva som den instinktiva UG:n, och till följd av detta måste en ny inlärningsmetod skapas och användas i vuxen ålder för att ersätta den försvunna UG:n. Ett annat argument som förespråkare av *the no-access view* gör är att det finns en kritisk period för språkinlärning, och efter att man har lämnat barnåldern har man missat chansen att använda UG för att lära sig ett andraspråk. Denna

hypotes kallas *the critical period hypothesis* och ska diskuteras senare i förhållande till vuxna L2-inlärare och *the no-access view*.

En ganska enkel iakttagelse som kan göras för att styrka *the no-access view's* ståndpunkt är: "the common sense observation that immigrant children generally become native-like speakers of their L2, whereas their parents rarely do" (Mitchell & Myles 1998: 65). Det finns ju enstaka undantag, men i allmänhet är föräldrar till invandrabarn mindre kunniga i andraspråket trots att de ofta har bott i det nya landet längre och haft mer exponering för andraspråket. Om UG fanns kvar kunde man tänka sig att föräldrarna kunde tillägna sig andraspråket mer eller mindre som de lärde sig förstaspråket (dvs. instinktivt och nästan felfritt), men detta är nästan aldrig fallet. Invandrabarnet, till skillnad från föräldrarna, ligger också under gränsen när det gäller *the critical period hypothesis*. Som ses i diagrammet på den föregående sidan måste vuxna L2-inlärare lära sig språket via andra inlärningstrategier. Konsekvensen av denna [*no-access*] teori skulle vara att vuxna inlärare inte kan uppnå samma kompetens som infödda L1-talare av målspråket (Abrahamsson 2009: 169). Vuxna L2-inlärare kan komma väldigt nära till infödda L1-talare, men det finns ofta skillnader – även om de är väldigt små – som ofta uppstår på ett eller ett annat sätt och till slut visar att den vuxne L2-inläraren är väldigt duktig, men ändå inte *helt* oskiljbart från en infödd L1-talare på *alla* möjliga sätt. Det finns studier som stödjer denna synpunkt, och de ska diskuteras senare.

En studie har gjorts av Jurgen Meisel, och hans slutsats var så här: "I would like to hypothesize that second-language learners, rather than using structure-dependent operations constrained by UG, resort to linear sequencing strategies which apply to surface strings" (Mitchell & Myles 1998: 65). Detta påstående verkar lite förvirrande om man inte läst studien, men det syftar på att vuxna L2-inlärare "lär sig en struktur i taget under en lång period med en stor vacklan i bruket" (Norrby & Håkansson 2007: 74). Om det som Meisel säger stämmer så är det tänkt att "one of the most fundamental principles of UG (*strukturberoende*) is no longer available to L2 learners" (Mitchell & Myles 1998: 65). Meisels slutsats är i linje med mina egna erfarenheter som vuxen L2-inlärare, när det kändes som om jag behövde lära mig allt på nytt och inte kunde lita på min instinktiva UG att guida mig. Detta ska diskuteras vidare, och *the no-access view* och dess

förhållande till principer och andra faktorer ska också tas upp för att övertyga läsaren om *the no-access view's* validitet.

2.3 The Critical Period Hypothesis

En hypotes som är tämligen kontroversiell men ändå högst relevant när UG och vuxna L2-inlärare diskuteras är vad som kallas *the critical period hypothesis* (CPH). Hypotesens huvudantagande är att det finns en s.k. kritisk period för språkinlärning när det är lättast att tillägna sig ett språk. Under denna period händer språkinlärningen naturligt och mer eller mindre utan ansträngning. Den främsta förespråkaren för denna hypotes är biologen Eric Lenneberg, som argumenterar att ”the language acquisition device, like other biological functions, works successfully only when it is stimulated at the right time – a time which is referred to as the *critical period*” (Lightbown & Spada 1997: 11). Det finns olika uppfattningar angående när denna kritiska period slutar, men det finns en generell konsensus att perioden slutar när man nått puberteten, dvs. 12-13 års ålder. Hypotesen säger inte att språkinlärning efter denna period är omöjligt (det är det naturligtvis inte) utan snarare att inlärningsprocessen blir svårare och att man måste använda andra inlärningsstrategier. Enligt CPH ”when languages are taken up in the second decade of life, it is difficult to achieve a good result because it is unphysiological” (Singelton 2005: 271). Det blir också svårare att behärska språket så att det motsvarar en infödd nivå på alla möjliga sätt. ”There is no case on record of a post-pubertal L2-beginner who has been demonstrated to behave in every last linguistic detail like a native speaker” (Mayo & Lecumberri 2003: 9). Det är ganska oklart om dessa skillnader beror helt på startåldern för L2-inlärningen eller på det faktum att den vuxne redan har kunskap om ett annat språk (eller kanske en kombination av båda). Det finns ändå mycket som stödjer CPH:s anspråk att startåldern har en signifikant effekt på den slutliga språkliga behärskningsnivån.

Enligt Lenneberg, ”most individuals of average intelligence are able to learn a second language after the beginning of their second decade, although the

acquisition of "language-learning blocks" rapidly increases after puberty" (Lenneberg 1967: 176). Det finns många andra aspekter som tas upp av Lenneberg och *CPH*, t.ex. svårigheter med att tappa accenten och förlusten av den instinktiva språkliga automatiseringen som medföljer UG. I fråga om UG:s roll i *CPH* (enligt *the no-access view*), "UG is no longer available after a particular point of maturation; just as milk teeth drop out, so UG becomes defunct" (Cook 1998: 185). Det finns flera studier som stödjer *CPH*:s anspråk att det finns en kritisk period för språkinlärning, och de ska diskuteras i uppsatsens tredje del. Det är ju viktigt att mäta skillnaderna mellan barn och vuxna L2-inlärare på det rätta sättet, eftersom det är möjligt att påverka ett visst resultat genom att bara mäta vissa faktorer. Studier kan också bli krångliga eftersom "Chomsky is concerned with describing and explaining *competence*. SLA researchers are, more often than not, concerned with carrying out empirical research, which must necessarily involve them in examining *performance*" (Ellis 1985: 212). Hursomhelst enligt dessa studier finns det en betydlig skillnad mellan barn och vuxna som L2-inlärare. Mer specifikt, "according to research, however, individuals who begin their study of a second language after this critical period show marked performance deficits in the language, most notably the lack of a native-like accent" (Moore 1999). Det finns annat som måste diskuteras angående förhållandet mellan UG, *CPH*, *the no-access view* och vuxna L2-inlärare, men först är det viktigt att kortfattat beskriva vad *CPH* grundar sig på.

Enligt *CPH* ändras hjärnans struktur när vi åldras. När vi är unga (dvs. innan puberteten), "the brain retains plasticity, but with the onset of puberty this plasticity begins to disappear" (Ellis 1985: 107). *CPH* tror att denna förändring har en betydande effekt på vår språkinlärningskapacitet. Följden blir att "the neurological capacity for understanding and producing language, which initially involves both hemispheres of the brain, is slowly concentrated in the left hemisphere for most people" (ibid). När vi är yngre är det lättare att lära och tillägna oss ett språk eftersom vi använder hela hjärnan, men när vi åldras och lämnar barnaåldern måste vi hitta nya strategier för att lära oss. Om *CPH* stämmer är det möjligt att UG och dess lingvistiska nativism inte kan användas längre. Som följd, "older learners depend on more general learning abilities – the same ones they might use to learn other kinds of skills or information" (Lightbown & Spada 1997: 106). Det här är en ganska förenklad beskrivning av

CPH och dess syn på hur hjärnans förändringar påverkar språkinlärningsprocessen. Det finns ändå en viktig punkt att ha i åtanke inför den analytiska delen i uppsatsen. Om *CPH* stämmer kan det hjälpa till att styrka *the no-access views* ställning avsevärt. *CPH*:s trovärdighet kan lättast bevisas med hjälp av relevanta språkliga studier, och dessa studier ska beskrivas i samband till *the no-access view* i uppsatsens tredje del.

3 Diskussion

Ett citat av Noam Chomsky:

What about second language? That's harder. Like other kinds of growth, language acquisition happens easily at a certain age, but not later. There comes a time when the system doesn't work anymore. There are individual differences...but for most people, after adolescence, it becomes very hard. The system is just not working for some reason, so, you have to teach the language as something strange (Meisel 1998: 7).

Om den lingvisten som anses som UG:s far erkänner att det finns tydliga skillnader mellan ett barns och en vuxens språkinlärning så måste även UG och dess relevans för vuxna L2-inlärare ifrågasättas. Avsikten med detta avsnitt är att föra en diskussion om UG i förhållande till vuxna L2-inlärare. Diskussionen grundas på *the no-access view's* ställning att UG och dess medfödda grammatik varken är tillgänglig eller relevant för vuxna L2-inlärare. Diskussionen disponeras enligt UG:s centrala teoretiska koncept, dvs. *poverty of the stimulus*, *principer* och *parametrar*. *The critical period hypothesis* och flera studier som styrker *CPH:s* trovärdighet ska också diskuteras i förhållande till UG och *the no-access view*.

3.1 Poverty of the Stimulus

Om *the no-access view* stämmer så måste *the poverty of the stimulus (POS)* och dess förhållande till vuxna L2-inlärare analyseras. Som nämnts tidigare, är ett av UG:s nyckelbegrepp någonting som kallas *poverty of the stimulus*. Enligt detta argument kan ett barn använda sin medfödda grammatik/lingvistiska nativism för att tillägna sig ett språk trots de motstridiga eller frånvarande signalerna (*POS*) som präglar barnets språkliga omgivning. Inom denna teoretiska ram ”UG, after

all, is posited as a solution to the problem of the poverty of the stimulus” (Doughty & Long 2003: 849). Vi vet också att ”UG är en teori över vad den medfödda, universella grammatiken består av i sitt initiala skede, dvs. då någon L1-inlärning ännu ej ägt rum, samt hur detta orörda system så småningom manifesteras i en fullt utvecklad L1-grammatik” (Abrahamsson 2009: 152). Men vad händer med *POS* och UG när en vuxen vill lära sig ett andraspråk?

L1-inlärningen har ju redan ägt rum, så man kunde tänka sig att inflytandet av UG:s medfödda grammatik på L2-inlärningen skulle vara mycket annorlunda, eller möjligtvis helt obefintlig. Den vuxne L2-inläraren har redan ett ”representationssystem” i form av L1-språket, och följaktligen blir UG och dess roll i inlärningsprocessen mindre klar än när det gäller ett barns språkinlärning. Om L2-språket avsevärt skiljer sig från L1-språket kan inlärningsprocessen bli ännu mer problematisk. Resonemanget är att om den medfödda grammatiken var otillgänglig skulle andra metoder behövas för att lära sig andraspråket. Detta låter inte helt orimligt, och det finns flera språkvetare som tror att *POS*-argumentet inte kan appliceras till vuxna L2-inlärare.

Susanne Carroll är möjligtvis den språkvetare som formulerat det starkaste argumentet mot *POS* i förhållande till vuxna L2-inlärare. Hon tror, liksom jag, att UG kan hjälpa till att förklara och lösa det logiska språkinlärningsproblemet som presenteras i *POS*, åtminstone med avseende på barn. När det gäller vuxna L2-inlärare är Carroll helt och hållet emot tanken att det ens finns ett *POS* när man lär sig ett andraspråk i vuxen ålder. Problematiken som utgör *POS*s underlag finns inte.

Carroll tror att för vuxna L2-inlärare ”there is no separate logical problem of language acquisition for each particular language that an individual might acquire. Consequently, there is no logical problem of second language acquisition” (Jordan 2004: 256). Det logiska *POS* problemet som barn övervinner genom sin medfödda grammatik existerar inte längre för vuxna L2-inlärare. Carroll motiverar sin ståndpunkt på följande sätt (som är en summering av det som hittas i Jordan 2004: 255-256): att lära oss ett språk kräver något slags initialt representationssystem (Carroll kallar dem ”initial representational systems”) i vilket de olika fonetiska, fonologiska, morfologiska och semantiska språkegenskaperna är kodade. Angående L1-språkinlärningen kan UG förse inläraren med några enkla representativa hjälpmedel som fungerar ihop med

barnets enkla akustiska, visuella och konceptuella representativsystem. ”Att lära sig grammatik skulle då vara som att fylla i luckorna i en delvis förtryckt blankett” (Dahl 2008). Däremot, när det gäller L2-inläring innehåller detta representationssystem alla de andra representationssystemen som inläraren har tillägnat sig hittills. Dessa andra representationssystem kan inkludera L1-grammatiken, ett moget kulturspecifikt konceptuellt system, moget visuellt system, problemlösandesystem och så vidare.

Poängen som Carroll försöker göra är att en vuxen L2-inlärare har ett representationssystem som är mycket mer välutvecklat och komplext än ett barns representationssystem. Den vuxne behöver inte heller lita på den medfödda grammatiken för att lära sig andraspråket därför att den vuxne redan har ett mycket mer omfattande representationssystem och mogna kognitiva färdigheter som kan användas istället. Carroll styrker sin ståndpunkt när hon säger att ”consequently one cannot argue that ”access” to UG is *logically* necessary in SLA in order to explain the fact that adults are capable of representing language in terms of linguistic structures” (Jordan 2004: 256). En inlärningsstrategi som Carroll har förslagit är *cognitive code learning*. Denna strategi extrapolerar ”the idea of language as knowledge to teaching students conscious awareness of linguistic structure; provided the student has a proper degree of cognitive control over the structures of language, facility will develop automatically with the use of the language in meaningful situations” (Cook 1998: 172). Vuxna L2-inlärare kan lära sig ett andraspråk genom andra metoder och inlärningsstrategier, dvs. UG är inte längre nödvändig för att lära och tillägna sig andraspråket. Det logiska problemet som *POS* hjälper till att besvara existerar inte för vuxna L2-inlärare. Om Carrolls formulering av strategier stämmer blir *the no-access view* och dess fokus på andra kognitiva inlärningsstrategier istället för UG ännu mer trovärdig.

3.2 Principer

Betydelsen av UG:s principer i vuxen L2-inläring har skapat mycket debatt bland språkvetare. Språkliga principer som *strukturberoende* verkar helt rimliga

och relevanta. Alla språk innehåller ju någon slags logisk struktur, och utan dessa strukturer (t.ex. måste alla språk organiseras hierarkiskt i fraser) skulle vilket språk som helst inte vara mycket mer än en obegriplig samling av ord och bokstäver. Det är också förnuftigt att tro att barn kan använda UG:s principer som *strukturberoende* för att guida deras modersmålsinläring och tillägna sig ett språk. Men vad som måste diskuteras inom kontexten av denna uppsats är om vuxna L2-inlärare fortfarande kan använda UG:s medfödda principer för att lära och tillägna sig andraspråket. Andra frågor uppstår, t.ex. om dessa principer inte är tillgängliga för vuxna L2-inlärare, måste de lita på andra metoder och inlärningsstrategier för att lära sig andraspråket? Det finns en hel del olika synpunkter och hypoteser om ämnet, men två språkvetare som tror att dessa principer inte längre är tillgängliga för vuxna L2-inlärare heter Clahsen & Muysken.

Enligt Clahsen & Muysken, beror skillnader mellan L1 och L2-utveckling på "the fact that L1 learners make more abstract, grammatically-informed analyses, than L2 learners, who rely more on surface strategies" (Clahsen & Muysken 1989: 1). Därför är det tänkt att UG:s grammatiska principer inte är tillgängliga eller ens relevanta för vuxna L2-inlärare. Om betydelsen av termen "surface strategies" är oklar, ska den förklaras här: "surface strategies do not make much of an investment in the material being learned, they are of a "just get it done" nature" (Leaver 2005: 84). Ett exempel på en "surface strategy" skulle vara att översätta en ordlista från svenska till engelska genom att använda en ordbok som hjälpmedel istället för andra mer invecklade strategier. Dessa "surface strategies" ses som mycket annorlunda jämfört med det *strukturberoende* som kännetecknar L1-inläring. Istället, "in L2 acquisition the objects of learning are primarily linear strings of elements encountered in utterances, not hierarchical syntactic sentence structures" (Meisel 1997: 228). Den vuxne L2-inläraren lär sig en sak i taget för att eventuellt kunna bygga de avancerade hierarkiska syntaktiska strukturerna, och inte vice versa.

Det finns tydliga skillnader mellan L1- och L2-inläring, och Clahsen & Muysken tror att dessa skillnader handlar om "the fact that UG is operant as a learning device in L1, but not L2 acquisition" men de gör det klart att "what is available in L2 acquisition is full knowledge of the properties of the L1 grammar, including more general properties" (Clahsen & Muysken 1989: 2). Enligt denna

synpunkt ”in L1 UG is operative, in L2 the learning process involves the use of exclusively inductive learning strategies” (Tsimpli & Rossou 1991: 150). Vad som är viktigt att notera här är att den vuxne L2-inläraren fortfarande är medveten om L1-språkets grammatiska principer, men detta betyder inte nödvändigtvis att UG:s medfödda principer fortfarande är direkt tillgängliga. Språkvetare som stödjer en sådan hypotes vill visa ”that learners are 'stuck' with principles and parameter settings exemplified in the L1 or that their grammars show no evidence for UG constraints at all” (White 2003: 16). Det faktum att den vuxne L2-inläraren kan L1-språkets grammatiska principer är inte alltid fördelaktigt heller, särskilt om L1-språkets grammatiska principer är helt olika jämfört med L2-språkets grammatik. Då kan konflikt och förvirring uppstå när de två motstridiga grammatiska systemen blandas ihop. Det finns inte samma ”clean slate” som när barnet använder UG för att tillägna sig förstaspråket.

Jacquelyn Schachter är en annan språkvetare som stödjer synpunkten att UG:s principer inte är direkt tillgängliga för vuxna L2-inlärare. Schachter ”cites a number of studies of adult L2 learners, claiming these show failure to acquire principles which are absent from the learners' L1, and/or failure to re-set particular parameters” (Mitchell & Myles 1998: 67). Hennes teoretiska ställning ligger nära till Clahsen & Muyskens, och hon har gjort sina egna studier för att bekräfta sina antaganden. En sådan studie hänvisas till i (Mitchell & Myles 1998: 67) och ska sammanfattas här. Schachter forskade kring koreanska L1-talare som lärde sig engelska som andraspråk i vuxen ålder. Schachter ville se om de kunde bedöma vad som var korrekt grammatik när det gällde *wh*-förflyttning. Man kan flytta *wh* i engelska enligt *the subjacency principle* (*wh*-ordet kan bara flytta över vissa strukturella gränser), men i koreanska finns det ingen *wh*-förflyttning alls (och därför ingen princip som motsvarar engelskans). Studien visade att de koreanska försökspersonerna inte kunde känna igen *wh*-förflyttningsproblem på engelska. Enligt Schachter misslyckandet att känna igen dessa problem ”reflects the non-availability to them of UG principles which were not already operative in their L1 – that is, that UG principles are accessible only as they have taken shape in the L1” (Mitchell & Myles 1998: 67). Om UG:s principer fortfarande var tillgängliga borde försökspersonerna kunnat tillägna sig *the subjacency principle* och dess princip angående *wh*-förflyttning, men så var inte fallet.

Jurgen Meisel har skapat ett scenario som bygger på Clahsen & Muyskens teoretiska förslag, och detta scenario ligger ganska nära till det som beskrivs i *the no-access view*. Vi vet redan att "L2 learners already know a first language; they possess one instantiation of the UG principles in the form of the first language" (Cook 1998: 175). Meisels scenario tar denna iakttagelse ett steg vidare. Enligt detta scenario är det bara de principer som *inte* aktiveras i L1-grammatiken som fortfarande är tillgängliga i L2-inläring. Detta scenario grundas på möjligheten att "UG principles become part of the native grammar as the L1 is acquired; in other words, UG gradually self-destructs in the course of L1 development" (Meisel 1998: 3). Följaktligen, liksom vad Clahsen & Muysken påstår, är principerna som aktiveras i L1 möjligtvis tillgängliga för den vuxne L2-inläraren, men bara genom L1-grammatiken. En annan följd av detta är att "parameter values [som diskuteras i det följande avsnittet] cannot be reset since the necessary information to do so has been lost with the pristine state of UG" (Meisel 1998: 3). Det "clean slate" som angavs tidigare saknas. Detta scenario är väldigt intressant i fråga om *the no-access view* och vuxna L2-inlärare, särskilt med tanke på att principerna som är tillgängliga för den vuxne L2-inläraren nås genom L1-grammatiken, och *inte* genom direkt tillgång till UG. Om UG inte längre är direkt tillgänglig för vuxna L2-inlärare, är det tänkt att inläraren måste använda andra inlärningsstrategier. Enligt Clahsen & Muysken, "the grammatical systems constructed by L2 learners can only differ from the learners' L1 grammar in ways which can be determined through non-UG learning strategies" (Clahsen & Muysken 1989: 2). Om vi ska tro Clahsen & Muysken, "L2 learners do make use of abstract grammatical categories and relations, although they also develop "rules" which do not conform to principles of UG" (Meisel 1998: 1). Dessa "regler" kan ha mycket att göra med språkliga parametrar, som diskuteras i det följande avsnittet.

3.3 Parametrar

Betydelsen av parametrar, eller de språkspecifika grammatiska reglerna, i L2-inläring har också skapat en hel del debatt bland språkforskare. Möjligtvis är det största stridsäpplet huruvida L1-språkets parametrar kan ställas om eller inte. Om inte, är det tänkbart att UG inte längre är tillgänglig och att den vuxne L2-inläraren måste komma på andra sätt att lära sig andraspråket. Om det är oklart vad omställning av parametrar betyder, kan det beskrivas så här: ”on the assumption that the learning mechanisms involved in L1 are different from the ones involved in L2 acquisition, the implication is that there is no parameter-resetting in the L2 given that parameters constitute part of the language module” (Tsimpli & Rossou 1991: 150). Några av de mest prominenta språkforskarna som gjort studier inom detta ämnesområde är Meisel, Clahsen & Muysken. De har forskat kring olika typer av språkliga parametrar, men alla har kommit fram till att det verkar som om L1-språkets parametrar inte kan omställas. Enligt dessa forskare är L1- och L2-inläring olika på ett fundamentalt sätt, och det är sannolikt att UG:s parametrar som kan användas av barnet inte längre är tillgängliga för den vuxne L2-inläraren. Det måste sägas att de inte gör anspråk på att de ger obestridliga bevis för att UG inte är tillgänglig för vuxna L2-inlärare. ”In view of the fact that the theory of UG is still very much in flux, this is hardly possible, and it may indeed be impossible for principled reasons” (Meisel 1997: 259). De vill hellre ge empiriska bevis som stödjer hypotesen att UG inte längre är tillgänglig för vuxna L2-inlärare. Båda studier ska kortfattat förklaras nedan, och först ska jag börja med Meisels studie av förstaspråksinläring och andraspråksinläring vad gäller franskans och tyskans ordföljd.

Meisel ville forska om samma principer och mekanismer guidar L1- såväl som L2-inläring. För att se om så var fallet observerade Meisel skillnaderna mellan unga L1-inlärare och vuxna L2-inlärare. Tyska/franska var målspråken, och de vuxna L2-inlärarna hade spanska som modersmål. När det gällde L1-inläring upptäckte Meisel att det fanns nästan inte några som helst problem för barnen att lära sig de tyska/franska parametrarna (t.ex. den tyska V2-parametern). Men när vuxna L2-inlärare försökte lära sig samma V2-parametrar (och andra) blev resultaten minst sagt helt annorlunda. Meisel påvisade att, till skillnad från barnen,

”vuxna andraspråksinlärare går en mödosam väg, utan att ställa om någon parameter. Istället lär de sig en struktur i taget under en lång period med stor vacklan i bruket” (Norrby & Håkansson 2007: 74). Ett annat sätt att beskriva denna process är att ”L2 learners acquire parameter properties seperately from one another, not involving any kind of parameter setting” (Alejandrino 2009). Detta liknar det som skrivits tidigare om hur den vuxne L2-inläraren lär sig en sak i taget för att gradvis bygga alltmer komplicerade syntaktiska enheter. Meisel trodde att dessa skillnader mest beror på olika strategier av språkbruk, och att det finns olika typer av lingvistisk kunskap som används av L1- och vuxna L2-inlärare. Meisel kom fram till att vuxna L2-inlärare, ”rather than using structure-dependent operations constrained by UG, rely primarily on linear sequencing strategies which apply to surface strings” (Meisel 1997: 227).

Clahsen & Muyskens studie delade några likheter med Meisels, t.ex. forskade de kring skillnaderna mellan L1- och L2-språkinläring med avseende på tyskans ordföljd, subjekt-verb-kongruens och negation. För att försäkra att studien var rättvis, diskuterade och jämförde Clahsen & Muysken beviset för UG i L2, motargument mot sin egen analys och ett antal alternativa förklaringar för skillnader i ordföljden. Trots detta balanserade tillvägagångssätt, kom de fram till att dessa alternativa förklaringar som gynnar UG i L2-inläring inte kunde förklara de tydliga skillnaderna mellan L1- och L2-inlärare på ett övertygande sätt. Angående omställning av parametrar drog de slutsatsen att ”the claim that parameter resetting mechanisms, rather than general learning strategies, are involved in learning the specifics of a second language needs much more empirical support” (Clahsen & Muysken 1989: 5).

Om den vuxne L2-inläraren hade förmågan att lätt ställa om de språkliga parametrarna när den lärde sig andraspråket är det sannolikt att inlärningsprocessen vore lättare än den vanligtvis är för många vuxna L2-inlärare. Det finns ofta en viss grad av transfer mellan L1 och L2, och detta kan vara bra eller dåligt beroende på hur nära besläktade de två språken är (t.ex. norska och svenska). I fallet norska/svenska, är det inte så farligt om de två språken har språkliga parametrar som är nära besläktade. I sådana fall kan det även vara en fördel. Men om två språk har parametrar som inte alls liknar varandra kan inlärningsprocessen bli betydligt mer förvirrande om parametrarna inte kan ställas om. Ett exempel på detta är skillnaden mellan ett huvudord först- och huvudord

sist-språk. Om någon har ett modersmål som är ett huvudord först-språk, men försöker lära sig ett huvudord sist-språk i vuxenålder kan det vara en nackdel när de olika parametrarna (huvudord först/huvudord sist) motsäger varandra. Ett annat exempel är den svenska BIFF-regeln. Det finns ingen regel som motsvarar BIFF på engelska, och på grund av detta kan det ta väldigt lång tid innan denna regel blir automatiserad för någon som har engelska som modersmål. Dessa är bara några exempel på hur olika parametrar kan komplicera språkinlärningsprocessen. Hursomhelst, om det inte går att ställa om parametrarna är resonemanget att andra inlärningsstrategier behövs, eftersom parametrarna redan ingår som del av en separat språkmodul.

3.4 The Critical Period Hypothesis

En hypotes som verkar ha skapat lika mycket debatt som UG är *the critical period hypothesis (CPH)*. Hypotesen om en kritisk period för språkinläring kan varken bekräftas eller förnekas. Det finns många språkliga undersökningar som tyder på att det egentligen finns någonting som liknar en kritisk period för språkinläring, och det är dessa studier som jag ska fokusera på för att styrka *the no-access views* teoretiska ståndpunkt. Jag säger detta eftersom om det finns en kritisk period för språkinläring kan det ha stora konsekvenser för den vuxne L2-inläraren. Resonemanget är så här: om språkinläraren har lämnat den kritiska perioden är det tänkbart att UG inte längre är tillgänglig, och som följd måste språkinläraren lita på andra inlärningsstrategier. Det är också sannolikt att inlärningsprocessen blir svårare för den vuxne L2-inläraren.

Det finns faktiskt hur många som helst studier om *CPH*, men det är nog bäst att börja med en av de mest välkända. Innan denna studie diskuteras är det bra att veta precis vad studien ville utföra. *CPH* hävdar att det finns ett signifikant samband mellan en språkinlärares startålder och slutliga behärskningsnivå, dvs. ju tidigare desto bättre. Jacqueline Johnson & Elissa Newport är två språkforskare som ville se om det fanns empiriskt bevis som kunde stödja *CPH*. Deras studie kan hittas i (Hyltenstam & Lindberg 2004: 234-236). För att se om så var fallet gjorde de ett grammatikalitetsbedömningstest hos 46 kinesiska och koreanska

inlärare av engelska. Resultaten av studien var avslöjande och återspeglade på många sätt svårigheterna som vuxna L2-inlärare upplevde i Schachters studie (som redogörs för i 3.2). ”Försökspersonerna var alla vuxna vid testtillfället, men hade kommit till USA i olika åldrar, närmare bestämt vid mellan 3 och 39 års ålder” (Hyltenstam & Lindberg 2004: 234-235). Vad Johnson & Newport upptäckte var att de med lägst startålder fick samma höga resultat som infödda talare, medan de äldre (som hade lämnat den kritiska perioden, dvs. efter puberteten) överhuvudtaget hade sämre och mer varierande resultat. Vad de ville bevisa var att det finns en kritisk period för språkinläring, och att inlärningsåldern har en direkt effekt på den slutliga språkliga behärskningsnivån. De säger inte att man inte kan lära sig ett språk i vuxen ålder, eller ens att en vuxen inte kan uppnå en väldigt hög färdighetsnivå. De vill snarare visa att något som liknar infödd slutbehärskning oftast händer enbart hos tidiga inlärare.

Johnson & Newports studie är ett exempel på ett slags studie där bara en variabel (grammatikalitet) undersöks. Denna typ av studie kan hjälpa till att mäta en språklig aspekt, men en mer omfattande studie som tar upp många olika aspekter behövs för att dra några mer övertygande slutsatser om *CPHs* validitet. En sådan studie utfördes i Sverige av Abrahamsson & Hyltenstam, och jag ska sammanfatta resultaten i (Abrahamsson 2009: 230-231). Abrahamsson & Hyltenstam ville utföra en väldigt omfattande studie, så de undersökte 195 vuxna personer med spanska som L1 som trodde att de var skickliga L2-talare av svenska. De hade, liksom de i Johnson & Newports studie, lärt sig ett andraspråk – i detta fall svenska – i olika åldrar. Infödda svenska talare bedömde om L2-talarna hade svenska som modersmål eller inte (genom att lyssna på L2-talarna), och 60 % antogs som L1-svenska talare. Av dessa 60 % granskades 41 närmare. Många olika aspekter undersöktes (uttalet, talperception, grammatik, ordspråk m.m.), men resultaten liknade dem i Johnson & Newports studie, dvs. lägre startålder visade bättre, mer inföddliknade resultat, medan senare startålder (efter puberteten) visade sämre resultat. Något intressant som Abrahamsson & Hyltenstam upptäckte var att ”på den individuella nivån kunde *ingen* av de tio informanterna med startålder 13-19 år uppvisa resultat inom ramen för de infödda kontrollinformanternas resultat på alla de tio språkliga måtten (Abrahamsson 2009: 231). Det fanns skickliga informanter, t.ex. en som hade bättre grammatiska testresultat än de inföddas genomsnitt, men som ändå fick icke-infödda resultat

med avseende på fonologiska aspekter. Detta stödjer *CPH:s* anspråk att ”post-pubescent learners are not going to be likely to acquire a native-like pronunciation” (Moore 1999). Enligt vissa språkforskare ”age 12 constitutes the maturational point beyond which a native-like L2-accent cannot be acquired” (Singleton 2005: 272). Brytningen är nog inte den viktigaste aspekten av L2-inlärningsprocessen (grammatiken kan ses som viktigare) men det faktum att de flesta vuxna L2-inlärarna har problem med att tappa accenten kan ha betydelse för *CPH:s* validitet.

En annan studie har gjorts av Mark Patkowski, och han ville undersöka vilken effekt ålder hade på inläringen av L2-aspekter förutom brytningen. Denna är en redogörelse för Patkowskis resultat som hittas i (Lightbown & Spada 1997: 43-45). Han trodde att även om man bortsåg från accenten var det bara de som började lära sig L2-språket innan 15-års ålder som kunde uppnå inföddliknande språkbehärskning av L2-språket. Han undersökte talad engelska hos 67 högtutbildade invandrare i USA. Liksom de andra studierna lärde de sig engelska i olika åldrar. 15 infödda engelska talare deltog också. En avskrift av ett långt samtal (så att brytningen inte kunde höras) med L2- talarna såväl som de infödda talarna bedömdes enligt hur mycket talarens språk liknade en infödds. Studieresultaten blev som förväntade (om vi ska tro *CPH*); de som lärde sig engelska innan 15 års ålder hade väldigt höga betyg (infödd eller nästan infödd) medan dem som lärde sig efter 15 i genomsnitt hade lägre betyg och mer varierade resultat. Patkowskis studie visade att det finns tydliga skillnader mellan yngre och äldre L2-inlärare. Om dessa skillnader beror helt på en kritisk period eller inte är inte helt klart, men det faktum att det finns skillnader i Patkowski, Abrahamsson & Hyltenstam, och Johnson & Newports studier visserligen gynnar det som beskrivs i *CPH*. När det gäller Patowskis studie har han påvisat att ”the age of acquisition is a very important factor in setting limits on the development of native-like master of a second language and that this limitation does not apply only to accent” (Lightbown & Spada 1997: 44-45).

Så vilken betydelse har sådana studier för UG och dess relevans för vuxna L2-inlärare? En hel del om det som beskrivs i *CPH* stämmer. Enkelt sagt, enligt *CPH* och studier som de förutnämnda,

If a person is exposed to an L2 before the critical period has ended, he or she will have 'access' to the UG and thus will be more likely to acquire the L2 similarly to L1; but if an L2 is introduced after the completion of the critical period, the learner will not have access to UG, and thus, the L2 will be learned differently from the L1 (Mayo & Lecumberri 2003: 61).

Denna teoretiska ståndpunkt styrks med hjälp av sådana studier och följaktligen blir *the no-access view* mer trovärdig. Det är viktigt att notera att sådana studier inte säger att UG inte kan hjälpa till att förklara ett barns språkinlärning och utveckling, utan snarare att när vi åldras och lämnar den kritiska perioden blir UG inte längre tillgänglig. Då måste vi använda andra inlärningsstrategier som använder våra fullutvecklade kognitiva färdigheter istället för vår medfödda grammatik. Det verkar också som om det är fullt möjligt att tillägna sig en väldigt hög grad av språklig färdighet efter att man har lämnat den kritiska perioden, men språkinlärningsprocessen ser betydligt annorlunda ut.

4 Slutsats

För att påminna läsaren om några av de viktigaste punkterna som *the no-access view* gör ska jag kort sammanfatta dem i förhållande till UG:s centrala koncept. *The poverty of the stimulus* fungerar som UG:s empiriska underlag, och med avseende på ett barns språkinlärning verkar *POS* helt rimlig. Men under diskussionen har vi sett att det finns ett övertygande argument att den problematik som utgör *POS*:s underlag existerar inte längre för vuxna L2-inlärare. En vuxen L2-inlärare har ett representationssystem som är mycket mer välutvecklat och komplext än ett barns. Därför behöver den vuxne inte lita på den medfödda grammatiken för att lära sig andraspråket därför att den vuxne redan har ett mycket mer omfattande representativsystem och mogna kognitiva färdigheter som kan användas istället. Detta argument handlar inte så mycket om huruvida UG är tillgänglig eller inte, utan snarare om att UG inte längre är nödvändig (eller relevant) för den vuxne L2-inläraren.

Om vuxna L2-inlärare har ett annat representationssystem och fullt utvecklade kognitiva färdigheter är det också tänkbart att de måste använda andra inlärningsstrategier som inte litar på UG:s medfödda principer. Några av dessa strategier är s.k. ”surface strategies” där den vuxne L2-inläraren lär sig en sak i taget för att eventuellt kunna bygga de avancerade hierarkiska syntaktiska strukturerna, och inte vice versa. Schachters studie (och andra) har visat vuxna L2-inlärares misslyckanden att tillägna sig principer som inte finns i inlärares L1. Sådana studier gynnar Meisels hypotetiska scenario där UG:s principer blir en del av den medfödda grammatiken som L1-språket tillägnas. Ett annat sätt att beskriva detta scenario är att UG gradvis förstör sig självt under L1-språkets utveckling. Men vad som är viktigast att ha i åtanke är att principerna som är tillgängliga för den vuxne L2-inläraren nås genom L1-grammatiken, och *inte* genom direkt tillgång till UG. Om UG inte längre är direkt tillgänglig för vuxna L2-inlärare, är det tänkt att inläraren måste använda andra inlärningsstrategier.

Om den vuxne L2-inläraren använder andra inlärningsmekanismer och strategier än L1-inläraren är det underförstått att det inte finns någon omställning av parametrar i L2-språket eftersom parametrarna utgör del av en separat språkmodul. Jag har sammanfattat flera studier som styrker *the no-access view's* anspråk att det inte går att ställa om parametrar när man lär sig ett andraspråk i vuxenålder. Både Meisels och Clahsen & Muyskens studier ger starkt (men inte obestridligt) bevis för att vuxna andraspråksinlärare går en mödosam väg, utan att ställa om någon parameter. Istället lär de sig en struktur i taget under en lång period med stor vacklan i bruket. Om den vuxne L2-inläraren hade förmågan att lätt ställa om de språkliga parametrarna när den lärde sig andraspråket är det sannolikt att inlärningsprocessen vore lättare än den vanligtvis är för många vuxna L2-inlärare. Men det är tydligt att alltför många vuxna L2-inlärare har uppenbara problem med att lära sig ett andraspråk som har språkliga parametrar som motsäger dem i L1-språket, och detta ger validitet till *the no-access view's* anspråk att de språkliga parametrarna inte kan ställas om.

Slutligen har vi *the critical period hypothesis* och dess tes att det finns en kritisk period för språkinläring. Det faktum att det finns skillnader i Patkowski, Abrahamsson & Hyltenstam, och Johnson & Newports studier gynnar visserligen det som beskrivs i *CPH*. Dessa studier visade att vuxna L2-inlärare överhuvudtaget hade sämre resultat än unga L2-inlärare. Meningen med dessa studier var inte att säga att man inte kan lära sig ett språk i vuxen ålder, eller ens att en vuxen inte kan uppnå en väldigt hög färdighetsnivå. De vill hellre visa att något som liknar infödd slutbehärskning oftast händer enbart hos tidiga inlärare. Om detta beror helt på en kritisk period för språkinläring kan inte helt bekräftas, men resultaten ger starka bevis för att detta åtminstone delvis är fallet. Om *CPH* stämmer så är det tänkbart att tillgången till UG försvinner efter man har lämnat den kritiska perioden.

Är *the no-access view* den enda giltiga teorin som kan hjälpa till att förklara skillnaderna som finns mellan barn och vuxna L2-inlärare? Naturligtvis inte. Jag kunde ha försökt skriva en uppsats som gynnade t.ex. *the full-access view*, men då skulle jag ha skrivit utifrån en synpunkt som inte överensstämmer med mina egna erfarenheter som vuxen andraspråksinlärare. När jag skrev uppsatsen fick jag en bättre förståelse för hur min egen L2-språkinläring gick till och varför vissa aspekter av språket blev svårare att lära mig än andra. Att lära sig ett andraspråk i

vuxen ålder är en lång och krånglig process, och om UG fortfarande var tillgänglig är det sannolikt att min egen språkinlärningsupplevelse skulle ha varit betydligt annorlunda. Men det verkade som om så inte var fallet, och följaktligen tror jag fortfarande att den ståndpunkt som *the no-access view* intar har validitet och bör tas i betraktande när ämnet andraspråksinlärning diskuteras.

Referenser

- Abrahamsson, Niclas, 2009. *Andraspråksinläring*. Studentlitteratur, Lund.
- Alejandrino, Samantha. "Universal Grammar in Adult Second Language Acquisition: The Case of the Pro-Drop Parameter".
<http://www.tc.columbia.edu/academic/tesol/Han/SA.htm>. (Hämtad 2009-05-07).
- Clahsen, Harald, & Musken, Pieter 1989. "The UG Paradox in L2-Acquisition".
<http://slr.sagepub.com/cgi/reprint/5/1/1>. (Hämtad 2009-04-28)
- Cook, Vivian, 2000. "The Innateness of a Universal Grammar Principle in L2 users of English".
<http://homepage.ntlworld.com/vivian.c/Writings/Papers/SD&UG.htm>. (Hämtad 2009-04-21).
- Cook, V.J., 1988. *Chomsky's Universal Grammar: An Introduction*. Blackwell, Oxford.
- Dahl, Östen, 2008. "Grammatikens grundfärg är som zebrans".
<http://www.spraktidningen.se/art.lasso?id=08344>. (Hämtad 2009-04-21).
- Delsing, Lars-Olof, 1999. "Diakron syntax i ljuset av generativ grammatik".
<http://www.hum.uit.no/mons8/sammendrag/delsing.html>. (Hämtad 2009-04-21).
- Doughty, Catherine & Long, Michael H., 2003. *The Handbook of Second Language Acquisition*. Wiley Blackwell.
http://books.google.com/books?id=tH5-z_zgtQUC&pg=PA849&lpg=PA849&dq=poverty+of+the+stimulus+sla&source=bl&ots=xOe89tJGQ0&sig=yLMGfTX9ckbed7n4mkqCHvCtQQ4&hl=en&ei=RowASvaFNcHm-AaZvZzwBw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=5#PPA849,M1. (Hämtad 2009-05-05).

- Eckman, Fred R., 1996. "On evaluating arguments for special nativism in second language acquisition theory". <http://slr.sagepub.com/cgi/reprint/12/4/398>. (Hämtad 2009-05-07).
- Ellis, Rod, 1985. *Understanding Second Language Acquisition*. Oxford University Press, Oxford.
- Gass, Susan M. & Jacquelyn, Schachter, 1989. *Linguistic Perspectives on Second Language Acquisition*. Cambridge University Press. http://books.google.se/books?id=E3Z_O2Jjou8C&pg=PA41&lpg=PA41&dq=Robert+Bley-Vroman&source=bl&ots=KGj_GfE0o6&sig=QPgiVg1ECO1235TUn0an047tqBM&hl=sv&ei=0VQJStGOMcSX_AankqiRCw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=4#PPA47,M1. (Hämtad 2009-05-12).
- Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.), 2004. *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Studentlitteratur, Lund.
- Jordan, Geoff, 2004. *Theory Construction in Second Language Acquisition*. John Benjamins Publishing Company. http://books.google.se/books?id=AiZe7fqM41AC&pg=PA255&lpg=PA255&dq=poverty+of+the+stimulus+sla&source=bl&ots=yUg4OeVaZE&sig=VgLt9Qo7IdYkXRwPb1YfBUiwCgo&hl=sv&ei=uq_1SduUNMOa_AaPoZHfCQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2#PPA255,M1. (Hämtad 2009-04-27).
- Leaver, Betty Lou, Ehrman, Madeline Elizabeth & Shekhtman, 2005. *Achieving Success in Second Language Acquisition*. Cambridge University Press. http://books.google.com/books?id=oeoLHK-xwfQC&pg=PA84&lpg=PA84&dq=surface+strategies+language+acquisition&source=bl&ots=8zmSYBD-Um&sig=zSW5QBHajdcuUFB18iPfpUZAFmE&hl=en&ei=O6EBSrCzHsXQ-AbdnbWiAw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=4. (Hämtad 2009-05-06).
- Lennenberg, Eric, 1967. *Biological Foundations of Language*. John Wiley & Sons, USA.
- Lightbown, Patsy M. & Spada, Nina, 1997. *How Languages are Learned*. Oxford University Press, Oxford.

- Mayo, Maria del Pilar Garcia & Lecumberri, Maria Luisa Garcia (red.), 2003. *Age and the Acquisition of English as a Foreign Language*. Multilingual Matters, Clevedon.
- Meisel, Jurgen, 1997. "The acquisition of syntax of negation in French and German: Contrasting first and second language development. *Second Language Research* 13. 227-263.. (Hämtad 2009-05-07).
- Meisel, Jurgen M., 1998. "Revisiting Universal Grammar". <http://nflrc.hawaii.edu/networks/NW09/meisel.pdf>. (Hämtad 2009-04-28).
- Mitchell, Rosamond & Myles, Florence, 1998. *Second Language Learning Theories*. Arnold, London.
- Moore, Laura Lee, 1999. "When is it best to begin learning a foreign language?". <http://www.lauraleemoore.com/criticalperiod.html>. (Hämtad 2009-04-29).
- Norrby, Catrin & Håkansson, Gisela, 2007. *Språkinläring och användning: Svenska som andraspråk i och utanför Sverige*. Studentlitteratur, Lund.
- Paradowski, Michal B., 2008. "Critical Period Hypothesis". <http://knol.google.com/k/micha-b-paradowski/critical-period-hypothesis/2qpzvotrhy51/27>. (Hämtad 2009-05-12).
- Pullum, Geoffrey K. & Scholz, Barbara C., 2002. "Empirical assessment of stimulus poverty arguments". <http://idiom.ucsd.edu/~boyd/pullum&scholz2002.pdf>. (Hämtad 2009-04-27).
- Sauter, Kim, 2002. "Transfer and access to universal grammar in adult second language acquisition". <http://dissertations.ub.rug.nl/faculties/arts/2002/k.sauter/>. (Hämtad 2009-04-21).
- Singelton, David 2005. "The Critical Period Hypothesis: A coat of many colours". *IRAL – International Applied Review of Linguistics in Language Teaching*. Volume 43, Issue 4, Pages 269-285. <http://www.reference-global.com/doi/pdf/10.1515/iral.2005.43.4.269>. (Hämtad 2009-05-14).
- Tsimpili,Ianthi-Maria & Rossou, Anna, 1991. "Parameter resetting in L2?". http://www.langsci.ucl.ac.uk/linguistics/publications/WPL/91papers/UCLWP_L3%208%20Tsimpili%20&%20Roussou.pdf. (Hämtad 2009-05-07).
- White, Lydia, 2003. *Second Language Acquisition and Universal Grammar*. Cambridge University Press. <http://books.google.com/books?id=2Q25nuAQ-oQC&pg=PA16&lpg=PA16&dq=the+no->

[access+view+universal+grammar&source=bl&ots=YHId3xU_jY&sig=vdxs2K2zuR5Hhm9z2iUHeHiHuQ4&hl=en&ei=Vsj2SZafI8uN_Qa2mrG6BA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=7#PPA16,M1](https://www.google.com/search?q=access+view+universal+grammar&source=bl&ots=YHId3xU_jY&sig=vdxs2K2zuR5Hhm9z2iUHeHiHuQ4&hl=en&ei=Vsj2SZafI8uN_Qa2mrG6BA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=7#PPA16,M1). (Hämtad 2009-04-28).

